PREIKESTOLEN 365

Stiftelsen Preikestolen – Innkalling til styremøte

Leif Magne Kleppa (leiar)	Vara: Torbjørn Guggedal	(Hj.land/Suldal kommune)
Kjartan Alexander Lunde	Vara: Svein Erik Indbjo	(Rogaland fylkeskommune)
Bjarte Sveinsvoll Dagestad	Vara: Kristoffer Birkedal	(Sandnes kommune)
Kari Førland Lauvsnes	Vara: Bjørn Sølve Barka	(Strand kommune)
Per A. Thorbjørnsen	Vara: Erik Hammer	(Stavanger kommune)
Preben Falck	Vara: Brita Gundersen	(Stavanger Turistforening)
Sonja Hargaut	Vara: Liv Jorunn Tjelmeland	(Næringslivet - Strand)
Nina Othilie Høiland	Vara: Rune Stangeland	(Næringslivet - Sandnes)
Bjørn Høllesli	Vara: Alf Sigve Høllesli	(Høllesli sameige)

Vara møter bare etter ekstra innkalling.

Dag: Fredag 13. Desember 2024 kl. 0900 – 1200 (inkl. lunch)
Sted: Villa Rosehagen, Jørpeland

Dagsorden /saksliste:

LU Sak 47/2024	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste
LU Sak 48/2024	Protokoll fra styremøte 01.11.2024
LU Sak 49/2024	Status økonomi
LU Sak 50/2024	Status arkitektkonkurranse
LU Sak 51/2024	Høring Regionalplan for Preikestolen og Lysefjord-området
LU Sak 52/2024	Høring om lovforslag om besøksbidrag
LU Sak 53/2024	Handlingsplan 2025
LU Sak 54/2024	Budsjett 2025
LU Sak 55/2024	Orienteringssaker
LU Sak 56/2024	Møteplan 2025
LU Sak 57/2024	Eventuelt

Jørpeland, 6. desember 2024

Leif Magne Kleppa
styreleiar (s.)

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 95 79 72 66 | post@lysefjorden.no | org.nr. 971 231 157

Om de enkelte sakene:

SP Sak 47/2024 **Møteinnkalling og saksliste**

Forslag til vedtak: Godkjent

SP Sak 48/2024 **Godkjenning av protokoll fra styremøte 01.11.2024**

Forslag til vedtak: Godkjent

SP Sak 49/2024 **Status Økonomi**

Regnskap er ikke klart men er lovet til styremøtet

Likviditeten i selskapet er god.

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering

SP Sak 50/2024 **Status Arkitektkonkurranse**

Juryen har startet arbeidet med å velge ut vinnere av prekvalifiseringen. Arbeidet pågår i første halvdel av desember og det blir gitt en statusrapport i møtet.

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering

SP Sak 51/2024 **Høring Regionalplan for Preikestolen og Lysefjord-området**

HØRINGSUTTALE TIL REGIONALPLAN FOR PREIKESTOLEN OG LYSEFJORDOMRÅDET

Dette er en felles høringsuttale for Lysefjorden Utvikling AS og Stiftelsen Preikestolen. Stiftelsen Preikestolen (heretter kalt SP) behandlet høringen i styremøte 13. desember 2024 mens Lysefjorden Utvikling AS (heretter kalt LU) behandlet den i styremøte 19. desember 2024.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

LU/SP mener at utkast til regionalplan er et gjennomarbeidet dokument som vil fungere som et godt styringsverktøy for utvikling av Preikestolen og Lysefjordområdet. Planen vil og være en god erstatning for Fylkesdelplan for Preikestolen som ble vedtatt i 1992.

LU/SP har likevel noen kommentarer til planen som vi håper blir hensyntatt i det videre arbeidet.

Generelt er vår inngang til reisemålsutviklingen i Lysefjordområdet først og fremst basert på at arbeidet er utvikling av lokalsamfunnet. Med lokalsamfunn menes her Rogaland og Sirdal. Dette betyr at alle investeringer og tiltak som gjøres skal komme lokalsamfunnet til gode. Flere turmuligheter hele året, bedre transportsystem, restaurere og formidle kulturarven, flere bedrifter og flere lokale jobber. Lysefjordområdet skal være et rekreasjonsområde som skaper bolyst og gir grunnlag for lokale næringsutøvere. Slik sett er reiselivsutvikling et virkemiddel for denne samfunnsutviklingen. Dette betyr også at for LU/SP er det flere faktorer som er viktige enn kun reiseliv. LU sin visjon er å skape en levende fjord, mens SP sin visjon er å skape minneverdige opplevelser. Visjoner som er viktige og i et samfunns-perspektiv. Vekst er ikke målet, men de positive effektene på lokalsamfunnet bør være målet. Nødvendige volumer styres ut ifra dette.

Kommentarene videre i denne høringsuttalen må ses i lys av dette perspektivet.

Visjonen:
Visjonen skal si hvor vi vil med Lysefjorden og hvilken ambisjon vi har i Rogaland. Vi mener at visjonen som er foreslått i planen ikke gjenspeiler konkrete ambisjoner for utvikling av området.

For oss er arbeid i tråd med bærekraftprinsippene viktig i alt som skal gjøres i planområdet og det er etter vår mening grundig skrevet inn i planen som et viktig premiss. Bærekraft arbeid er en premiss og et virkemiddel og en strategisk retning for arbeidet. Men det sier ikke noe om hvor vi vil med destinasjonen. Det er også en visjon som det er vanskelig å måle. Hvordan skal vi holde oversikt over status på dette arbeidet i hele Norden? Hva skal målekriteriene være?

Dette er også et av argumentene som har ligget til grunn for det nye EU-direktivet om grønnvasking («Green Claims»). EU vil hindre selskaper i å bruke vage eller i verste fall falske miljøpåstander, for å beskytte forbrukere og sikre ærlig markedsføring. Det er ventet et meget strengt regelverk der grønne påstander må forhånds godkjennes og kun brukes dersom det er tydelig dokumentasjon. En visjon om å være «det mest bærekraftige reisemålet» vil nok bli i strid med nytt regelverk. Lysefjorden er allerede sertifisert og re-sertifisert to ganger i henhold til den norske bærekraft ordningen, men den gir ingen nordisk rangering som kan brukes. Den rangerer heller ikke de norske reisemålene, men fokuserer på at arbeidet er systematisk og langsiktig.

Legitimiteten hos lokalbefolkningen og næringsliv kan også svekkes om ikke regionalplanen har en tydelig visjon som konkret skisserer en ønsket utviklet og forvaltning av Lysefjorden. Noen vil kunne oppleve visjonen som «flåsete». Visjonen kan virke fjern og uoppnåelig for lokale aktører som hotell, transportleverandører og andre turisttilbydere, og de kan derfor oppleve det som lite motiverende. En overambisiøs og urealistisk visjon kan føre til oppfatninger om tomme løfter.

Lysefjorden er mer enn bare et reisemål. En visjon som er mer konkret knyttet til lokale mål og utfordringer kan være lettere å engasjere lokalsamfunnet og andre næringer, og bygge eierskap rundt.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Å være «mest bærekraftig» legger opp til en «skrivebordkonkurranse» med andre destinasjoner, som kan skifte fokus vekk fra lokal tilpasning og innovasjon i bærekraftarbeidet til fordel for symbolpolitikk. Den kan også føre til en for smal fokusering på turisme og miljøtiltak, og overse viktige sosiale og økonomiske aspekter.

Vår visjon for fjorden er å opprettholde en levende fjord og en god opplevelse. Arbeid, bosetning, rekreasjon, besøkende og næringsaktivitet i tråd med bærekraftprinsippene. Dette er og målbare størrelser. Visjonen trenger ikke være lik denne, men vi ønsker en ambisjon for hvilken samfunnsutvikling vi ser for oss i området i framtiden.

Det er også slik at en levende fjord der folk bor og der det er spor etter tidligere liv er unikt internasjonalt og derfor attraktivt for en del mennesker. Det spektakulære er allerede der og man trenger kun å gjøre det tilgjengelig.

Regenerativt reiseliv:
Her brukes begrepet litt tilfeldig. Det snakkes om betydelig vekst og tilrettelegging for dette. Det er ikke nødvendigvis forenelig med et regenerativt reiseliv. Et regenerativt reiseliv som utgangspunkt vil kunne være svært begrensende. Vi foreslår å ta utgangspunkt i et Bærekraftig reiseliv som i større grad tar et helhetsbilde og et forvaltningsperspektiv og heller stimulere til regenerative tiltak i utviklingsarbeidet. For eks. å tilrettelegge en sti for mye folk slik at naturen rundt ikke brytes ned, eller restaurere mange av de kulturelle sporene i Lysefjorden slik at vi kan ta vare på og formidle historien til oss selv og tilreisende. Regenerative tiltak, men det å lede folk inn i naturen, med de tiltak som kreves, for å oppleve dette er i utgangspunktet ikke er et regenerativt tiltak.

Det blir feil å se på regenerativ som det som erstatter bærekraft. Et mål om et fullstendig regenerativt reiselivssystem er paradoksalt nok ikke bærekraftig i et samfunnsperspektiv. En kan derimot ha mange regenerative tiltak i bærekraftsarbeidet. Bærekraftarbeidet er en helhetlig tankegang som i større grad har utvikling og besøksforvaltning i seg. Vi savner at Bærekraftig Reismålsordningen til Innovasjon Norge blir nevnt. Ordninger er nasjonal, og tuftet på Global Sustainable Tourism Counsil sine prinsipper for bærekraftig reiselivsutvikling. Lysefjorden som destinasjon var pilot til denne nasjonale ordningen ved etablering, og har vært merket, og remerket 2 ganger siden. Verktøykassen til ordningen og de underliggende prinsippene har vært veiledende i Lysefjorden Utvikling sitt bærekraftsarbeid.

Destinasjon/attraksjon/innfallssunkt/knutepunkt
Begrepsbruken er litt forvirrende: disse begrepene brukes litt om hverandre. Det viktige er hva man faktisk skal gjøre og hvilket mulighetsrom som gjelder.
For oss er det hele planområdet som er destinasjonen. Så består den av innfallsporter, attraksjoner og knutepunkt.

1. En destinasjon er et geografisk område som tiltrekker seg besøkende på grunn av sitt samlede tilbud av attraksjoner, aktiviteter, overnatting, transport, fasiliteter og tjenester. Destinasjonen kan variere i størrelse, fra en liten landsby eller by til en større region, og inkluderer alt som bidrar til turistens helhetsopplevelse.

   Eksempel: Lysefjorden er en destinasjon som kombinerer naturlige attraksjoner som Preikestolen og Kjerag med tjenester som båtturer, overnatting og lokale kulturtilbud.

2. En attraksjon er en enkeltstående ressurs, fysisk eller immateriell, som har en særskilt evne til å tiltrekke besøkende. Attraksjoner kan være naturlige (fjorder, fjell), menneskeskapte (historiske bygninger, museer) eller kulturelle (festivaler, mattradisjoner).

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Eksempel: Preikestolen er en attraksjon som trekker besøkende på grunn av sin unike beliggenhet og spektakulære utsikt.

3. Et innfallspunkt er et sted som fungerer som en inngang eller adgangspunkt til en destinasjon eller attraksjon. Innfallsporter er ofte knyttet til transportinfrastruktur (parkering, kollektivtilbud) og kan inkludere informasjonsformidling, utstyr, og tjenester som gjør det enklere for besøkende å starte opplevelsen.

   Eksempel: Vi definerer Lauvvik, Forsand, Jørpeland, Lyngsheia/Songesand og Lysevegen/Lysebotn som innfallsport.

4. Et knutepunkt er en fysisk lokasjon hvor ulike transportmidler, ruter eller nettverk møtes og kobles sammen. Knutepunktet gjør det mulig å organisere turisters bevegelser mellom destinasjoner og attraksjoner. Det kan også tilby relaterte tjenester som mat, overnatting og informasjon.

   Eksempel: Mange av kaiene i Lysefjorden (særlig Lauvvik, Forsand og Lysebotn kai) er knutepunkter for turister som ankommer med bil eller ferje, og som skal inn eller ut av destinasjonen. Parkeringsanlegg som Preikestolen Parkering og Kjerag Parkering er også viktige knutepunkt.

Under punkt 3.2 defineres de ulike områdene og uten å ta stilling til bruken av begrepene så er det et par spørsmål som reiser seg:

- Flørli er omtalt som attraksjon, men er det ikke en destinasjon?
- Lysebotn er definert som attraksjon, men er ikke det en destinasjon?
- Flere områder kan være både innfallsport og destinasjon. Flere området kan også være destinasjon og attraksjon.
- Lysefjorden Rundt er ikke bare en vandrerute som binde sammen de ulike områdene, men er uten tvil en attraksjon i seg selv
- Lauvvik er kommet inn og det er bra. Da bør kanskje også The Bolder og -Oanes/Lysefjordsenteret omtales. Her er det aktivitet og det planlegges ytterligere utbygginger.

Verdiskaping
Planen legger opp til potensielt store investeringer i årene som kommer. Utvikling av kommersiell aktivitet er beskrevet i form av destinasjoner, innfallspunkt og attraksjoner. Men det er slik at Lysefjordområdet er et natur- og kultur basert opplevelsesområde og en kan ikke forsvare at all kommersiell aktivitet skal foregå i selve reisemålet. Et viktig prinsipp med å satse på Preikestolen og Lysefjordområdet er at næringslivet ellers i fylket som ligge på utsiden av reisemålet skal kunne utvikle kommersiell aktivitet basert på opplevelses kvalitetene i Lysefjordområdet. Dette er en del av samfunnsperspektivet og kommer for lite fram i planen.

Lysefjorden Rundt
I planen er vandreruten omtalt og også inntegnet i kartet. Dette er veldig positivt. Vi kunne imidlertid ønsket oss en sterkere markering av at dette er Lysefjorden Rundt og at den er et hovedprosjekt for hvordan reisemålet skal framstå både internasjonalt, nasjonalt men også lokalt. En vandrerute som får fram alt det flotte ved Lysefjorden. Den gamle oppfatningen er at dette er en krevende flerdagstur for de mest spreke, og som gjerne bor i telt. Stavanger Turistforening og Lysefjorden Utvikling jobber derimot langsiktig med konkret profilering og fysisk tilrettelegging som retter seg mot mer betalingsvillige gjester som ønsker å gå deletapper, og benytte seg av det lokale servicetilbudet underveis. Gjester kan bli flere dager for å gå flere dagsturer, sammenhengende eller i ulike deler av Lysefjorden, eller «samle» etapper over flere år, basert på gjenbesøk.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Dette skaper muligheter for økt opphold i og rundt Lysefjorden, og større ringvirkninger. Samtidig krever det investeringer i infrastruktur, inkludert kommunikasjon og tilrettelegging, men også kommersiell utvikling av overnatting, servering, transport, guiding, m.m.

Det er viktig at det gis nok rom for å utvikle denne både med oppgradering av eksisterende stier, etablering av nye stier og koblinger mot kaiene i Lysefjorden. Her kan det også komme til nye kaier i framtiden og det er allerede lagt inn i anbudet til den nye 10 års kontrakten for Lysefjordruta at Hengjane og Kallastein kai kan komme til i ruteplanen etter hvert.

Tilgang fra sjø er også et vitkig sikkerhetsmoment som gir hjelpemannskaper lettere tilgang til stien rundt fjorden.

Cruise
Planforslaget sier ingenting om cruise. Vi mener det er en svakhet ved planen og at det bør omtales en holdning til dette.

Det er utarbeidet en cruise strategi for Stavangerregionen som sier at den skal begrense muligheten for cruise skip til å bevege seg innover i Ryfylkefjordene og Lysefjorden med mindre de tilfredsstiller miljøkravene som skal innføres i verdensarv fjordene. Vi vil gå lenger enn dette og si at cruise skip ikke skal gå inn i Lysefjorden. Dette begrunner vi med følgende: Det er gjort en jobb for å utvikle aktivitetstilbydere i Lysefjorden. Dette er aktører som blant annet bruker fjorden som aktivitetsarena. Ved å tillate cruiseskip så vil dette kunne komme i konflikt med disse aktørene.

Vi er opptatt av å lage en fornuftig besøksforvaltning av de ulike områdene i fjorden. For eksempel Flørli. Mye av opplevelsen knyttes til stedets identitet og ved å ankre opp cruise skip og føre mengder av passasjerer i land så vil dette kunne ødelegge atmosfæren og produktet. Mange steder i Lysefjorden vil kunne ha et økt besøk, men det må styres i fornuftige mengder.

Det er en realitet at det er flere virksomheter som baserer sin drift på cruise passasjerer og vi skal støtte opp om disse. Vi tror imidlertid at dagens modell der cruise passasjerer forflyttes i mindre båter og i mindre grupper på buss både skaper bedre produkter, mer håndterlige grupper og mer lokal verdiskaping enn om cruise båtene selv oppsøker opplevelsen som Lysefjorden er.

Vi får mest verdi ut av dette segmentet om de kanaliseres til et fåtall havner og forflytter seg ved hjelp av lokale transportører ut i distriktet og ut til gode opplevelser.

Kommentarer til kapittel 2: Innsatsområder mål og strategier
Figur 4 oppsummerer planens områder på en god måte. Målsetningene i dette kapittelet er stort sett gode.

I punkt 2.2 reiselivs og destinasjonsutvikling, omtales Preikestolen der det foreslås noen tiltak for å doble kapasiteten i stien uten på øke kapasiteten på parkeringsanlegget. Dette kan ifølge planforslaget gjøres ved å lage ny sti/rundtur og øke tilgangen via shuttlebusser. Vi mener at fokuset må snus til hvordan vi kan styre trafikken på en måte som bremser veksten på de mest besøkte dagene. Vi må fokusere på rett kapasitet i stien og på selve Preikestolen for å ivareta sikkerhet, men ikke minst opprettholde en god opplevelse for de besøkende. Hvis vi ikke klarer å opprettholde en svært god opplevelse vil vi risikere et omdømmetap med langsiktige negative konsekvenser. Så fokuset i planen må være å ha rett mengde folk til enhver tid og mindre fokus på kun vekst. Dette viser og behovet for at den organisasjonen som skal jobbe med utvikling i Lysefjordområdet også må engasjere seg på markedssiden. Vi må bort fra volumfokuset og over på hvem vil vi ha, i hvilke mengder, når og hvilken verdi de kan tilføre oss.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Besøksforvaltning på de ulike stedene kombinert med tålegrenser og målgrupper er viktige tema i det videre arbeidet.

Tålegrenser er heller ikke hogget i stein-de kan utvikles ved god tilrettelegging. Tilretteleggingstiltak kan utgjøre naturinngrep, men samtidig være mindre enn slitasjen som ville oppstått ved å ikke gjøre noe. Preikestolen er et eksempel på dette.
Et annet moment når det gjelder Preikestolen, Kjerag og Flørli er muligheten for å gjøre ulike tiltak i stiene for å øke attraktiviteten gjennom hele året. Hvis det er behov for å gjøre tiltak eller installasjoner som lys osv. i vinterhalvåret for å bidra til helårsturisme så må ikke planen utelukke dette før det er utredet som en del av besøksforvaltningen.

I punkt 2.4 lokalsamfunn kunne vi tenkt oss litt mer utdyping da det er et viktig område. Hva innebærer det at det skal styrke lokalsamfunnet? Viktige tema er rekreasjon, bolyst og stolthet. Vi må balansere utviklingen og unngå turistenes negative påvirkning av lokalsamfunnene. Verdiskaping i næringslivet er viktige faktorer. Det gjelder handel, opprettholde og bedre transportsystemer, inntjening på transport og tradisjonelle reiselivsvirksomheter, men og annen næringsvirksomhet. Preikestolen og Lysefjordområdet vil være et godt bidrag for hele næringslivet i Rogaland som gjennom året har mye besøk av kunder og andre forretningsforbindelser.

2.5 transport

I planen omtales Flørli som det området som er avhengig av transport på fjorden for å kunne eksistere. Vi har i Rogaland en ambisjon om å ha næringsaktivitet gjennom hele året og dermed er også Lysebotn og Songesand helt avhengige av transport på fjorden i store deler av året med vinterstengte veier.

I planen omtales en ny 10 års kontrakt for lokalbåtruten som har en kapasitet på 97 passasjerer og 12 biler. Dette løser imidlertid ikke det totale transportbehovet som er høyere i sommer halvåret. Hvis satsingen på helårsturisme lykkes, vil det og være et økt behov i vinterhalvåret. Det må derfor være en målsetning at det skal være en kontrakt på Lysefjorden i framtiden som tar opp i seg det totale transportbehovet og kan tilpasse dette ut ifra trafikkmengde og etterspørsel. Dette vil øke tilbudet, styrke lokalsamfunnet, styrke reiselivsnæringen og på sikt redusere kostnadene for fylket.

I planen skrives følgende: «Utfordringer kan være knyttet til offentlig transport som har kapasitetsutfordringer som kan øke ytterligere ved økt besøk til området». Vi kan være enig i at rutebåttilbudet som er vedtatt ikke er nok for å realisere det fulle reiselivsutviklingspotensialet i Lysefjorden. Reiselivsutvikling forutsetter bedre infrastruktur og kommunikasjon, men kan også være nøkkelen til å bidra til dette. Det er ikke urealistisk at reiselivet i framtiden ville finansiert hele rutetilbudet på Lysefjorden.
Vi ønsker oss klarere målsetninger i planen om dette.

Finansiering
Arbeidet med Preikestolen og Lysefjordområdet er ressurskrevende. I dag gjøres dette arbeidet av en liten organisasjon som er helt avhengig av å søke på eksterne støtteordninger for å kunne utføre utviklingsprosjekter. Dette skaper lite forutsigbart handlingsrom og det vil tidvis utsette framdriften i prosjekter. Med slike finansieringsordninger er det også en fare for at man tilpasser prosjekter til støtteordninger istedenfor å få finansiering til de rette prosjektene.

Vi mener det må gjøres et forsøk på å etablere et utviklingsfond for Preikestolen og Lysefjordområdet der mange ulike aktører, både offentlige og private går sammen om en målrettet og effektiv utvikling og realisering av regionalplanen.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Vi ønsker oss en klar målsetning om å opprette et slikt fond innen utgangen av 2026.

Organisering
Dette punktet er ikke skevet ut enda da vi venter på en utredelse som SP har bestilt. Målet er å ha et utkast til dette punktet i møtet.

Oppsummering:
-Regionalplanen inneholder veldig mye bra og kan bli et unikt dokument der Rogaland kan vise vei for hvordan man organiserer destinasjonsarbeid inn i framtiden.

-Vi må jobbe etter bærekraftprinsippene og jobbe med regenerative tiltak

-Reiseliv skal være et virkemiddel (blant andre) for en god samfunnsutvikling.

-Reiseliv vil være en katalysator for å skaffe ressurser til restaurering og formidling av kultur, god ferdsel i naturen, skjøtsel, kvalitetsheving av næringen og grunnlag for næringsaktivitet og bedret tilgjengelighet. Gjort rett vil reiselivsorganiseringen i Lysefjordområdet også sørge for god besøksforvaltning av området. Trafikkveksten vil kunne komme uavhengig av tilretteleggingen, men med planen som grunnlag vil en være i forkant å styre utviklingen istedenfor bli styrt av utviklingen.

-For å utvikle destinasjonen i en gitt retning så må man ikke markedsføre bredt som i dag, men spisse mye mer mot de målgruppene en skal ha. Utviklingen av destinasjonen er avhengig av å få de rette gjestene og for å lykkes.

Til slutt: på side 53 brukes ordet småskala reiseliv for å beskrive mindre virksomheter. Vi mener ordet er negativt og begrensende da de fleste bedrifter starter som små. La oss beskrive alle som reiselivsbedrifter.

20.12.2024
På vegne av styrene:
Helge Kjellevold
Daglig leder Lysefjorden Utvikling AS og Stiftelsen Preikestolen

Forslag til vedtak: Styret vedtar vedlagte høringsuttale til regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet

SP Sak 52/2024 Høring om lovforslag om besøksbidrag

Nærings- og fiskeridepartementet og justis- og beredskapsdepartementet har sendt ut en høring om forslag til lov om besøksbidrag. Dette er et forslag som har vært jobbet med over lengre tid og er et resultat av at en del områder opplever økt besøk samtidig som man har problemer med å ha god nok tilrettelegging for dette besøket.

Selve høringsdokumentet er på 97 sider inkludert en egen ordning for Longyearbyen. Her følger en oppsummering av de viktigste momentene i høringsforslaget med utgangspunkt i vår virksomhet i Lysefjorden.

Det foreslås en skatt på overnatting. Dette inkluderer utleie av rom, leilighet, hytte, hus, grunn mv. på hoteller, hotellskip, fritidsbåter i gjestehavn, campingplasser, bobilparker, vandrerhjem og annen overnattingsvirksomhet, herunder privat utleie gjennom næring. Det

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

betyr at både kommersielle overnattingsbedrifter og private utleiere av egen bolig plikter å betale overnattingsavgift.

Hensikten med avgiften er å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder.

Med reiselivsrelaterte fellesgoder forstås natur og kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger, med mer og tjenester der bruk av eller behov for disse i vesentlig grad øker med antall besøkende til kommunen.

Avgiften er på maksimalt 5% av overnattingsprisen eks. MVA

Det er kommunene som kan velge å innføre avgiften i sin kommune. Kun avgift innkrevd i kommunen kan brukes i kommunen. Det gjelder kun hele kommunen og kan ikke innføres i deler av kommunen. Kommuner kan samarbeide om innkrevingen og bruke midlene innenfor kommunenes grenser samlet sett.

Styrene i LU og SP har tidligere gitt en uttale i forbindelse med NOU Leve og oppleve-Reisemål for en bærekraftig fremtid. Om fellesgodefinansiering uttalte styrene dette:

SP Sak 26/2023 Høringsuttale NOU
2: Fellesgodefinansiering

Mange av opplevelsene som reiselivsnæringen tilbyr er basert på bruk av natur- og kulturgoder og infrastruktur som er tilgjengelig for alle. Dette kalles fellesgoder.

Fellesgoder er kjennetegnet ved at flere kan benytte seg av godet samtidig uten at det reduserer verdien for andre eller at godet blir brukt opp. De er også kjennetegnet ved at det ikke er mulig å forhindre noen i å benytte seg av godet.

Flere ulike ordninger for fellesgodefinansiering er mulige. Offentlig finansiering, brukerbetaling, besøksbidrag og frivillig bidrag.

LU/SP støtter utvalgets forslag om en nasjonal ordning med lav avgift og mener det er viktig at midlene tildeles der det er behov. Bare på denne måten vil en kunne ta tak i de reelle problemene. En ordning der midlene deles jevnt ut vil ikke bidra til dette. Det er og viktig med en grundig behovsvurdering av søknadene.

LU/SP er kjent med at det diskuteres og prøves ut pilotordninger med innkreving lokalt/regionalt. Vi er skeptiske til dette da det føles uavklart hvordan dette vil slå ut i forhold til størrelse på avgift, ulik avgift i ulike regioner og samkjøring av ordningen slik at den blir forstått av gjestene.

LU/SP mener også at brukerbetaling bør kunne vurderes på de turmålene som krever ekstra tilrettelegging og ekstra søkelys på å opprettholde natur- og kulturverdiene, sikkerhet og opplevelse. Dette kan gjøres ved at det kan tas en parkeringsavgift ved utsatte turmål der midlene kan brukes til tilrettelegging av hele turmålet og ikke kun parkeringsanlegget. Dette vil innebære en justering av tolkningen i friluftsloven §14 og LU/SP mener en slik ordning kan legges til turmål som er sertifisert som Nasjonale Turiststier. Ved å gjøre det på denne måten vil en kunne kreve gode besøksstrategier og en god ledelse av reisemålet og en vil ha et rammeverk for ordningen.

Et alternativ til denne modeller er innføring av et nasjonalt besøksbidrag som kompenserer for dette. Det er imidlertid behov for raske avklaringer og en to trinns modell kan være å

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

legge en slik ordning inn under Nasjonale Turiststier som beskrevet og etter hvert ta hele ordningen inn under en ny modell for besøksbidrag.

Under følger et forslag til høringsuttale som baserer seg på det synet vi hadde ved forrige NOU høring.

HØRING: FORSLAG TIL LOV OM BESØKSBIDRAG

Dette er en felles høringsuttale for Lysefjorden Utvikling AS og Stiftelsen Preikestolen. Stiftelsen Preikestolen (heretter kalt SP) behandlet høringen i styremøte 13. desember 2024 mens Lysefjorden Utvikling AS (heretter kalt LU) behandlet den i styremøte 19. desember 2024.

LU/SP støtter ikke regjeringens forslag til lov om besøksbidrag slik den foreligger i høringsutkastet. LU/SP er for en nasjonal ordning med lav avgift som treffer alle reisende og mener det er viktig at midlene tildeles etter samme retningslinjer over hele landet. Midlene må kunne brukes der det er behov og ikke der det kun er overnattingsbedrifter.

Begrunnelse:

Det er både positive og negative sider ved det foreslåtte besøksbidraget. Det er positivt at det omfatter en brei del av overnattingsbedriftene og ikke bare en del av bransjen som hoteller. Det kan også være positivt at beslutningene om bruk av midlene tas nært utfordringene. Likevel er det sektorer som ikke er med, men som har store interesser i næringen. Vi tenker da på cruise, bobiler utenom kommersielle overnattingssteder og ikke minst transportsektoren som har en stor omsetning knyttet til reiseliv.

Vi er skeptiske til at ordningen skal administreres av kommunene. Vi vet og at mange små kommuner er presset på andre administrative oppgaver og dette vil komme i tillegg.

Det er og en risiko for at man får mange ulike intensjoner med å innhente besøksbidrag.

En mister også muligheten til å sette ressursene inn der behovet er størst. Det er slik at naturen og kulturarven er sentrale elementer i det norske reiselivsproduktet og mange av disse ressursene ligger i distriktene, der man har få og små bedrifter. En vil da ikke få inn de nødvendige ressursene til å håndtere trafikken som ofte kommer fra nærliggende kommuner.

Ved at hele kommunen, eller kommuner sammen skal være innkrevingsområdet så kan det oppstå interessekonflikter internt mellom administrasjon/politikere og næringen om fordelingen av midlene.

Det står også i høringsnotatet er de overnevnte oppgaver i denne sammenheng ikke er ordinær kommunal tjenesteproduksjon som kommunene, uavhengig av de besøkende til kommunen, er ansvarlige for å tilby sine innbyggere.

Prinsippet om at hver kommune skal håndtere dette administrativt vil føre til en ytterligere byråkratisering ikke bare av kommunene, men hele ordningen.

Vi synes også det er uklart hva besøksbidraget faktisk skal brukes til. I høringsutkastet står det at bidraget skal brukes til å *finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder*. Slike fellesgoder defineres som: *fellesgoder er kjennetegnet ved at flere kan benytte seg av godet samtidig uten at det reduserer verdien for andre, eller at godet blir brukt opp. De er også kjennetegnet ved at det ikke er mulig å forhindre noen i å benytte seg av godet.*

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

I høringsutkastet utvides definisjonen noe og en peker på flere mulige bruksområder:

-etablering av nødvendig infrastruktur. Kan det være toaletter, veier, stier, skilting osv?

-styring av folk. Kan det være digital informasjon, vakter, parkering, buss/transport tiltak osv?

-produktutvikling. Kan det være restaurering av kulturarv, tiltak for å bevare natur, andre rene produktutviklingstiltak som skal være med både å styre folk, gi de opplevelser og de nødvendige fasilitetene og skape inntekter?

Et spørsmål er om håndtering av for eks. søppel, renhold av toaletter, vedlikehold av stier osv. skal omfattes av ordningen. Det står at drift ikke omfattes så her er det uklart. Reiselivet har ofte behov for at noen tar ansvar også for å drifte fellesgoder.

Andre mulige konsekvenser:

Hele ordningen slik den foreligger legger opp til ulik praksis i kommunene. Noen vil innføre besøksbidrag og noen vil selvsagt ikke gjøre det. Det er og lagt opp til at en kan velge ulike størrelser på bidragene. Dette kan bli konkurransevridende når det kommer til private investeringer i reiselivet.

LU har i dag ansvar for Lysefjord- området. Det er på trappene en ny regionalplan for Preikestolen og Lysefjord- området og et besøksbidrag burde kunne være en finansieringskilde for en del tiltak i området. Regional plan området består totalt av delområder i 4 kommuner samtidig som at det er totalt 7 kommuner med på utviklingsarbeidet. Vi ser ikke at ordningen slik den foreligger nå blir en enkel og målrettet ordning for utvikling av fellesgoder i vårt reisemål.

LU/SP mener også at brukerbetaling bør kunne vurderes på de turmålene som krever ekstra tilrettelegging og ekstra søkelys på å opprettholde natur- og kulturverdiene, sikkerhet og opplevelse. Dette kan gjøres ved at det kan tas en parkeringsavgift ved utsatte turmål der midlene kan brukes til tilrettelegging av hele turmålet og ikke kun parkeringsanlegget. Dette vil innebære en justering av tolkningen i friluftsloven §14 og LU/SP mener en slik ordning kan legges til turmål som er sertifisert som Nasjonale Turiststier. Ved å gjøre det på denne måten vil en kunne kreve gode besøksstrategier og en god ledelse av reisemålet og en vil ha et rammeverk for ordningen.

Et alternativ til denne modeller er innføring av et nasjonalt besøksbidrag som kompenserer for dette. Vi tror ikke den foreslåtte løsningen er en god løsning for å ivareta vårt behov.

Vi ser at mange av disse momentene er vurdert og at internasjonalt lovverk trolig kan sette en stopper for en del av mulighetsrommet. Vi mener likevel at dette er en såpass viktig ordning at alle elementer må vurderes. Vi mener det er uklokt å innføre en ny avgift uten at hele mulighetsrommet er vurdert helt ut.

Forslag til vedtak: Styret vedtar framlagt høringsuttale til lov om besøksbidrag

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

SP Sak 53/2024 Handlingsplan 2025

Utbedring av hovedstien 2 000 000,-

I 2024 gjorde vi et større arbeid med å utbedre stien samt gjøre den til en bredde på 2 meter. Dette er viktig for å unngå kødannelser. Vi ser at der det er smalere sti stopper trafikken opp og folk blir stående å vente. Da vil opplevelsen svekkes, flere vil gå ut av stien og dette kan føre til unødvendig slitasje på naturen. Å bygge god nok sti til Preikestolen er derfor et regenerativt tiltak som forbedrer naturkvalitetene. Stibyggingen har og en stor effekt for å redusere skader og dermed utrykninger.

Vi har et langsiktig mål om å ha en sti på 2 meter helt opp til Preikestolen og ønsker i 2025 å fortsette dette arbeidet.

Tid: April-Mai 2025

Kostnad: 2 000 000,-

Bygg til redningstjenesten 2 000 000,-

I 2022, 2023 og 2024 har vi gradvis bedret forholdene for redningstjenesten ved å tilrettelegge egen vei inn til stien for ambulanse samt landingsplass for helikopter.

I dialog med aktørene (politi, brannvesen, amk, hovedredningssentralen og Norsk Folkehjelp) er det uttrykt et behov for et bygg som kan brukes ved aksjoner. Vi har allerede lagt opp infrastruktur til dette (vann, avløp, fiber). Bygget er også tenkt som en buffer mellom landingsplassen og parkeringsplassen. Noe som er påkrevd for å kunne lande med SAR Queen.

Ferdig utbygd vil dette området være en base for redningsaksjoner i hele Lysefjorden inklusiv flytting av mannskaper og utstyr til for eksempel Kjerag.

Tanken er at Stiftelsen eier bygget mens redningstjenesten utstyrer bygget og tar ansvar for driften.

Tid: Høst 2025

Kostnad: 2 000 000,-

Risikoanalyse av utkikkspunkt ved Preikestolen

Vi har diskutert å lage en trapp/sti i stein fra Preikestol platået opp til nivået over. Dette åpner et flott utsiktspunkt over Preikestolen. Det er imidlertid viktig å vite kva vi gjør før vi gjør det. Det er store folkemengder vi snakker om og en del av jobben vår er å ha kontroll på denne. Det er lett å komme seg bort til fjellsiden på Neverdalsfjellet og det er en del punkter som ser farlige ut. I tillegg må vi regne med at en del vil gå den alternative stien ned til Nødbua.
Vi foreslår derfor å bruke 2025 på å få laget en risikovurdering av det prosjektet før vi eventuelt setter i gang.

Tid: Sommer-høst 2025

Kostnad: 200 000,-

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Prosjekt Preikestolen om vinteren

Vi har i lengre tid diskutert kva vi kan gjøre for å løfte Preikestolen som et vinterprodukt. Det vi har diskutert er konkret å belyse naturen slik at det å gå til Preikestolen i perioden november til februar blir en spektakulær men eksklusiv opplevelse som vil trekke til seg folk også internasjonalt.

Vi ser for oss å utrede kva som er mulig uifra regelverk. Det er og viktig at den nye regionalplanen for preikestolen og Lysefjordområdet åpner for denne muligheten. Det vil være aktuelt å søke finansiering til et forprosjekt i slutten av 2025. Trolig må vi innhente kompetanse internasjonalt.

Tid: Sommer-høst 2025

Kostnad: 200 000,-

Oppsummering av Investeringer i 2025:

Utbedring av hovedstien	2 000 000,-
Nytt bygg for redningstjenesten	2 000 000,-
Risikoanalyse utkikkspunkt Preikestolen	200 000,-
Prosjekt Preikestolen om vinteren	200 000,-
Sum Investering	**4 400 000,-**

Finansiering:

Nasjonale Turiststier	2 500 000,-
Egne midler	1 900 000,-
Sum finansiering	**4 400 000,-**

I tillegg til dette har vi gående arkitektkonkurranse som vil strekke seg fram mot sommeren 2025 i tillegg til ferdigstillelse av ny bro og ny sti frå Moslimyrå.

Forslag til vedtak: Styret vedtar handlingsplan for 2025

SP Sak 54/2024 Budsjett 2025

I budsjettet for 2025 har vi lagt til grunn en prisøkning frå 250,- til 275,- Vi beholder dagens årskort pris på 300. Vi beholder og prisen under 2 timer på 40 kroner og motorsykler på 100. Det er uansett ikke disse prisene som er avgjørende. Når det gjelder buss så øker vi denne frå 1000 og 25 pr. passasjer til 1200 og 30 pr. passasjer. Vi justerer litt på antall kjøretøy da det gikk ned litt i 2024.

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

Stiftelsen Preikestolen - Budsjett 2025				
Konto	**Inntekter/finansiering (heile tusen)**	**Budsj. 2025**	**Regnsk. Pr 30.09**	**Budsj. 2024**
3 000	Utleie av arbeidskraft	400 000	346 416	400 000
3 002	Leieinntekter Jøssang Sag		54 000	
3 020	Inntekter parkering	18 170 000	15 458 188	17 070 000
3 021	Inntekter vipps	500 000	427 783	420 000
3 022	Inntekter lading		17 019	
3 023	Inntekter transport	1 100 000	883 450	950 000
3 024	Leieinntekter telenor,telia		12 658	
3 040	Inntekt vannavgift	60 000		60 000
	Prosjekttenester			
	Andre inntekter	50 000	254 450	50 000
	Sum salgsinntekter	**20 280 000**	**17 453 965**	**18 950 000**
4 300	varekjøp	93 760	70 320	-
4 500	beredskap/vert tursti	90 000	27 750	90 000
	Sum varekost	**183 760**	**98 070**	**90 000**
	Dekningsbidrag	**20 096 240**	**17 355 894**	**18 860 000**
	Kostnader (heile tusen)			
5 000	Lønn parkeringsvakter - heilårs drift	2 520 000	2 184 784	2 400 000
5 005	Lønn administrasjon	840 000	643 911	720 000
5 006	Lønn sherpaprosjekt		-	
5 080	sykelønn			
5 090	Periodisering			
5 092	Feriepenger	403 200	351 676	374 400
5 095	Lønn prosjekter		-	
5 210	Fri telefon		6 588	
5 283	fast bilgodgjørelse	-	-	- 23 119
5 283	Motkonto gr. 52		- 6 588	
5 330	Styrehonorar, styremøte	155 000	184 800	155 000
5 400	Arbeidsgiver avgift	473 760	436 444	439 920
5 405	Feriepenger arb. Giv. Avgift	56 851	49 586	52 790
5 420	OTP		98 795	
5 800	Refusjon sykelønn			
5 801	periodisk sykelønn		-	
5 900	gave ansatte			
5 915	Mat	1 257	943	5 273
5 920	Forsikring	35 393	26 545	11 659
5 990	Andre personalkost	9 223	6 917	18 240
5 999	motregning lønn prosjekt		- 335 104	
	Sum personalkostnader	**4 494 684**	**3 649 297**	**4 154 163**
6 010	Ordinære avskrivninger	1 110 000	832 500	900 000
	Sum avskrivninger	**1 110 000**	**832 500**	**900 000**

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

6 300	Grunnleie parkering og Refså kai	2 680 000	2 222 453	2 680 000
6 301	Husleie	162 000	121 500	162 000
6 320	Renovasjon, vann, avløp	53 472	40 104	56 897
6 340	Strømutgifter	89 656	67 242	114 396
6 360	Renhold	221 594	166 195	199 205
6 361	renhold/renovasjon	157 247	117 935	187 603
6 400	Serverleie Nortronic	542 765	407 074	515 752
6 401	Leie av utstyr	3 579	2 684	141 216
6 410	Leie av betalingsutstyr	6 840	5 130	8 104
6 420	leie datasystemer	16 665	12 498	42 011
6 421	leie data utland	5 909	4 432	7 457
6 500	Utgiftsført inventar og utstyr	60 000	177 214	60 000
6 501	Billettforbruk	23 346	17 510	70 997
6 550	Programvare	98 754	74 066	-
6 560	Driftsrekvisita	31 321	23 491	5 000
6 570	Arbeidsklær	200 979	150 735	10 282
6 590	Andre driftskostnader	57 172	42 879	48 883
6 591	Innkjøp skilter	84 130	63 098	81 968
6 593	Vannanlegg	62 520	46 890	159 065
6 601	Vedlikehold anlegg og utstyr	121 015	90 761	248 843
6 602	Vedlikehold maskiner og utstyr	37 700	28 275	50 000
6 604	Vedlikehold uteområde	126 099	94 574	43 295
6 606	Utvidelse parkeringsanlegg	161 990	121 492	19 920
6 701	Honorar revisjon	74 000	55 500	60 000
6 705	Honorar regnskap	105 191	78 894	81 430
6 710	Honorar dagleg leiar	1 020 000	641 363	960 000
6 725	Honorar Juridisk bistand		-	
6 790	Annen konsulenttjeneste	193 242	144 932	59 515
6 795	driftstilskudd LU	300 000	292 321	290 000
6 800	Kontorrekvisita	25 855	19 391	38 231
6 810	Konferanse		643 564	
6 840	Aviser, tidsskrifter, bøker	3 309	2 482	3 852
6 860	Kurs, møter, reiser	48 266	36 200	15 620
6 900	Telefonkostnad	9 836	7 377	13 287
6 902	Mobil eirik	-	-	-
6 903	Mobil JS	2 607	1 955	1 867
6 904	Mobil data	6 484	4 863	5 171
6 906	Bredbånd/internett	43 040	32 280	37 199
7 100	Bilgodtgjørelse oppgavepl.	7 770	5 828	40 925
7 105	Bilgodtgjørelse skattepliktig	3 108	2 331	11 459
7 140	Reisekost ikke oppg. Pl.	17 043	12 782	50 000
7 320	Reklame/annonse	52 677	39 508	39 588
7 321	google	70 657	52 993	63 196
7 350	representasjon-tur	-	-	-
7 410	Kontingent/medlemsskap	10 800	8 100	11 100
7 500	Forsikring	71 634	53 726	44 765
7 600	Lisensavgift	3 641	2 730	3 234
7 710	Styremøter	6 055	4 541	16 403
7 750	Eiendomsskatt	28 625	21 469	26 123
7 770	Bankgebyr	12 079	9 059	11 731
7 780	Gebyr Nortronic	14 861	11 146	
7 781	Gebyr Elavon	461 461	346 095	357 717
7 782	Gebyr kredittkort	17 248	12 936	14 133
7 790	Annen kostnad	18 245	13 684	18 094
7 420	Gave fradragsberett.	5 961	4 471	36 480
7 425	Gave/tilskudd Norsk Folkehjelp	150 000	160 000	130 000
7 430	Gave ikke fradragsberett.			
	Sum andre driftskostnader	**7 788 450**	**6 820 752**	**7 354 014**
	Sum Driftskostnader	**13 393 134**	**11 302 549**	**12 408 177**
	Driftsresultat	**6 703 106**	**6 053 345**	**6 451 823**
8 150	Renter lån	1 361 189	1 020 892	1 148 038
8 151	Renteeffekt nåverdi	770 000	-	770 000
8 155	Renter kreditorer	1 275	957	806
	Sum Finanspost	**2 132 465**	**1 021 849**	**1 918 843**
	Årsresultat	**4 570 641**	**5 031 497**	**4 532 980**

Forslag til vedtak: Styret vedtar budsjett for 2025 som framlagt

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no

SP Sak 55/2024 Orienteringssaker

-status regionalplanarbeidet
-reautorisasjon som Nasjonal Turiststi
-gjesteundersøkelsen 2024
-nytt fra Lysefjorden Utvikling

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering

SP Sak 56/2024 Møteplan 2025

I forslag til møteplan har eg lagt opp til to møter der vi kan ha felles lunch med styret i Lysefjorden Utvikling AS. Da har vi og mulighet til å behandle fellessaker.

Torsdag 20. februar 0900-1200
Torsdag 10. april 0900-1200
Torsdag 19. juni 0900 1200 (Felles møtedag med LU)
Torsdag 21. august 0900-1200
Torsdag 16. oktober 0900-1200
Torsdag 11. desember 0900-1200 (Felles møtedag med LU)

Forslag til vedtak: Styret vedtar møteplan for 2025

SP Sak 57/2024 Eventuelt.

Jørpeland, 6. desember 2024

Helge Kjellevold
Daglig Leder

Stiftelsen Preikestolen | Postboks 199, 4126 Jørpeland | +47 47 50 15 70 | stiftelsen-preikestolen@visitlysefjorden.no